

HRVATSKA NARODNA BANKA
Sektor platnog prometa
Direkcija za nadzor platnog prometa

Izveštaj
"KREDITNI TRANSFERI PREMA OPISU NAČINA PLAĆANJA
U REPUBLICI HRVATSKOJ U KUNAMA"

Podaci prikazani u ovom izvještaju prikupljeni su temeljem Odluke o obvezi dostavljanja podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu (Narodne novine, broj 147/2013) i pripadajućih Uputa.

Ovaj izvještaj prikazuje podatke o broju i vrijednosti izvršenih nacionalnih platnih transakcija kreditnih transfera prema opisu načina plaćanja, koje su kreditne institucije izvršile u Republici Hrvatskoj u kunama, na teret računa za plaćanje svojih korisnika platnih usluga ili na teret svojih računa za plaćanje ili ostalih "računa".

U ovom Izvještaju prikazani su kreditni transferi zadani papirnim nalogom ili elektroničkim putem.

Papirni nalog:

Kreditni transferi zadani papirnim nalogom obuhvaćaju naloge za plaćanje kojima se inicira platna transakcija kreditnog transfera, a koji su zadani:

- na šalteru kreditne institucije ili osobe koja na osnovi ugovora radi u ime i za račun kreditne institucije;
- korištenjem 2D barkoda ili ostalih oblika skeniranja na papirnim nalogima za plaćanje koji su skenirani isključivo na šalterima kreditne institucije ili osobe koja na osnovi ugovora radi u ime i za račun kreditne institucije;
- na svim drugim mjestima, npr. platomatima ili korištenjem svih ostalih uređaja/sredstava/kanala na papirnim nalogima za plaćanje.

Kreditni transferi zadani papirnim nalogom mogu se izvršavati sa računa za plaćanje - transakcijskog računa, računa za plaćanje - drugog platnog računa, gotovim novcem te "Ostalih" izvorima sredstava.

Elektronički:

Kreditni transferi čiji su nalozi za plaćanje podneseni elektronički obuhvaćaju naloge za plaćanje koji su zadani:

- na šalteru kreditne institucije (zaprimljeni telefaksom ili na druge načine ako se provode bez ručne intervencije djelatnika kreditne institucije);
- korištenjem usluge Internetskog (elektroničkog) bankarstva;
- korištenjem usluge telebankinga;
- korištenjem usluge plaćanja putem mobilnog telefona;
- preko bankomata/bankarskog kioska;
- korištenjem usluge E-računa;
- SMS-om;
- kroz interni sustav obveznika i
- na svim drugim mjestima, npr. platomatima ili korištenjem svih ostalih uređaja/sredstava/kanala koji nisu prethodno navedeni (npr. putem SWIFT-a).

Kreditni transferi zadani elektronički mogu se izvršavati sa računa za plaćanje - transakcijskog računa, računa za plaćanje - drugi platni račun, ostalih "računa" (samo ako se provode s "ostalnih" računa kreditne institucije) i ostalih izvora sredstava.

DEFINICIJE I OPISI

1. Potrošač

Potrošač jest fizička osoba koja u ugovorima o platnim uslugama obuhvaćenima Zakonom o platnom prometu (Narodne novine, broj 133/2009. i 136/2012.) djeluje izvan područja svoje gospodarske djelatnosti ili slobodnog zanimanja, kao i fizička osoba koja sklapa ugovor o izdavanju elektroničkog novca u skladu sa Zakonom o elektroničkom novcu (Narodne novine, br. 139/2010.), izvan područja svoje gospodarske djelatnosti ili slobodnog zanimanja.

2. Nepotrošač

Nepotrošač jest pravna ili fizička osoba koja nije potrošač.

Uključuju se:

- pravne osobe (npr. trgovačka društva, ustanove, zadruge, udruge, zaklade i dr.), obrtnici i druge fizičke osobe koje obavljaju slobodna zanimanja ili gospodarsku djelatnost kad sklapaju ugovor o platnim uslugama unutar područja svoje gospodarske djelatnosti ili slobodnog zanimanja,
- subjekti koji nemaju pravnu sposobnost, a mogu biti vlasnici računa za plaćanje (npr. tijela državne uprave, predstavništva i dr.).

3. Kreditni transfer

Kreditni transfer jest platna transakcija kojom kreditna institucija prenosi sredstva na račun primatelja plaćanja na temelju naloga platitelja, s tim da platitelj i primatelj plaćanja mogu biti ista osoba.

Uključuju se i:

- prijenosi novčanih sredstava s jednog računa za plaćanje na drugi;
- kreditni transferi zadani preko uređaja koji omogućuje izvršenje platnih transakcija (npr. uplatno-isplatni-transakcijski bankomat);
- prijenos iznosa odobrenoga kredita s računa za plaćanje i ostalih "računa" kreditne institucije u korist računa za plaćanje korisnika kredita koji vodi drugi pružatelj platnih usluga;
- prijenos iznosa odobrenoga kredita s računa za plaćanje i ostalih "računa" kreditne institucije u korist računa za plaćanje korisnika kredita koji vodi sama kreditna institucija ako je prijenos izvršen na temelju posebnog naloga za plaćanje korisnika kredita, a ne na osnovi ugovora o kreditu;
- prijenos iznosa odobrenoga kredita s računa za plaćanje i ostalih "računa" kreditne institucije u korist računa za plaćanje korisnika platne usluge koji nije korisnik kredita, neovisno o tome vodi li se taj račun kod kreditne institucije (kada je prijenos izvršen na temelju posebnog naloga za plaćanje) ili kod drugog pružatelja platnih usluga;
- gotovinska plaćanja platitelja (uplatnicom) na račun za plaćanje primatelja plaćanja koji vodi bilo kreditna institucija bilo drugi pružatelj platne usluge;
- kreditni transferi kojima se podmiruje rata/anuitet kredita zadani preko Internetskog (elektroničkog) bankarstva na teret transakcijskog računa potrošača ili nepotrošača u korist nekog ostalog "računa" kreditne institucije i dr.

4. Nacionalna platna transakcija

Nacionalna platna transakcija jest platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju platitelj i pružatelj usluga plaćanja i pružatelj platnih usluga primatelja plaćanja ili samo jedan pružatelj platnih usluga koji posluju u Republici Hrvatskoj u skladu sa člankom 5. Zakona o platnom prometu (NN, br. 133/2009. i 136/2012.).

5. Načini zadavanja kreditnih transfera

5.1. Papirni nalog

Pojam "Papirni nalog" obuhvaća naloge za plaćanje koje platitelj podnese u papirnom obliku, tj. na papirnim obrascima.

Uključuju se i:

- nalozi za plaćanje podneseni telefaksom, fiksnim telefonom ili drugim sredstvima kod kojih kreditna institucija mora ručno intervenirati kako bi se nalog mogao izvršiti;
- platne transakcije koje se izvršavaju prema nalogu potrošača i nepotrošača na teret njihovih računa za plaćanje u zbirnom iznosu (skupna plaćanja npr. za plaće zaposlenika) i kada su specifikacije zaprimljene u papirnom obliku (evidentiran je svaki pojedini kreditni transfer) i
- papirni nalozi za plaćanje podneseni na platomatima.

5.2. Elektronički

Pojam "Elektronički" obuhvaća elektronički podnesene naloge za plaćanje.

Uključuju se i:

- nalozi za plaćanje zaprimljeni telefaksom ili na druge načine ako se nalozi za plaćanje provode bez ručne intervencije;
- platne transakcije koje se izvršavaju prema nalogu potrošača i nepotrošača na teret njihovih računa za plaćanje u zbirnom iznosu (skupna plaćanja npr. za plaće zaposlenika), a zaprimljene su na šalteru kreditne institucije na nekom od medija (npr. USB, CD, disketa itd.). Za navedene platne transakcije evidentiran je svaki pojedini kreditni transfer.

6. Način plaćanja

Način plaćanja opisuje uređaj, sredstvo, mjesto, kanal ili sl. preko kojih odnosno na kojima su platne transakcije kreditnog transfera zadane tj. izvršene.

6.1. Šalter

Pojam "Šalter" obuhvaća podatke o nalogima za plaćanje kojima se inicira platna transakcija kreditnog transfera, a koji su podneseni na šalteru kreditne institucije ili druge osobe koja na osnovi ugovora radi u ime i za račun kreditne institucije.

Uključuju se i:

- platne transakcije koje se izvršavaju prema nalogu potrošača ili nepotrošača na teret njegovog računa u zbirnom iznosu, a nalog je zaprimljen na šalteru kreditne institucije ili osobe koja radi u ime i za račun kreditne institucije na nekom od medija (npr. nalog za isplatu plaća zaposlenicima podnesen na CD-u, USB-u, disketi i sl.). Navedene platne transakcije evidentirane su za svaki pojedini kreditni transfer.

Ne uključuju se:

- platne transakcije koje se izvršavaju preko 2D barkoda na šalteru kreditne institucije ili druge osobe koja na osnovi ugovora radi u ime i za račun kreditne institucije;
- nalozi za plaćanje koji se izvršavaju kao usluga plaćanja računa, a podneseni su na naplatu na šalteru kreditne institucije ili osobe koja na osnovi ugovora radi u ime i za račun kreditne institucije;
- polaganje gotovog novca na šalteru na račun za plaćanje (uključujući korištenje debitne kartice);
- polaganje gotovog novca na šalteru preko platnog instrumenta.

6.2. 2D barkod

Pojam "2D barkod" obuhvaća podatke o kreditnim transferima zadanim korištenjem 2D barkoda ili ostalih oblika skeniranja na papirnim nalogima za plaćanje koji su skenirani isključivo na šalterima kreditne institucije (ili preko osobe koja na osnovi ugovora radi u ime i za račun kreditne institucije).

Uključuju se i:

- kreditni transferi zadani korištenjem 2D barkoda ili ostalih oblika skeniranja na papirnim nalogima za plaćanje skenirani na šalterima osobe koja u ime i za račun radi za kreditnu instituciju i koji se izvršavaju kao kreditni transferi tj. pružatelj platnih usluga (kreditna institucija) nema ugovor s primateljem plaćanja.

Ne uključuje se:

- niti jedan drugi oblik korištenja 2D barkoda osim njegova skeniranja.

6.3. Ostalo

Pojam "Ostalo" obuhvaća platne transakcije koje su inicirane/izvršene na svim drugim mjestima, npr. platomatima ili korištenjem svih ostalih uređaja/sredstava/kanala koji nisu ovdje navedeni.

6.4. Internet

Pojam "Internet" obuhvaća podatke o kreditnim transferima koje je potrošač ili nepotrošač zadao korištenjem ugovorenog Internetskog (elektroničkog) bankarstva na teret svog računa za plaćanje koji vodi kreditna institucija, pri čemu korisnik platne usluge s kreditnom institucijom ima ugovorenu uslugu Internetskog (elektroničkog) bankarstva.

Uključuju se i:

- kreditni transferi zadani na bankarskom kiosku preko usluge Internetskog (elektroničkog) bankarstva.

6.5. Telebanking

Pojam "Telebanking" obuhvaća podatke o nalogima za plaćanje zadanim korištenjem telebankinga (korištenjem korisničke aplikacije prethodno instalirane na radnoj stanici odnosno računalu/uređaju korisnika platne usluge) na teret računa za plaćanje koji vodi kreditna institucija, pri čemu korisnik platne usluge s kreditnom institucijom ima ugovorenu uslugu telebankinga.

6.6. Mobilni telefon

Pojam "Mobilni telefon" obuhvaća podatke o kreditnim transferima koje je korisnik platne usluge zadao korištenjem aplikacije instalirane na prijenosnom uređaju na teret svog računa za plaćanje koji vodi kreditna institucija, pri čemu korisnik usluge ima s kreditnom institucijom ugovorenu uslugu plaćanja preko aplikacije instalirane na prijenosnom uređaju.

6.7. Bankomat/bankarski kiosk

Pojam "Bankomat/bankarski kiosk" obuhvaća podatke o platnim transakcijama kreditnog transfera zadanim preko bankomata/bankarskog kioska.

Uključuju se i:

- kreditni transferi zadani preko bankomata/bankarskog kioska (npr. uplatno-isplatni-transakcijski bankomat) koji omogućuje izvršenje platnih transakcija papirnim/elektroničkim nalogom za plaćanje (najčešće 2D barkod), a koji mogu biti plaćeni izravno s računa za plaćanje.

Ne uključuju se:

- polaganje gotovog novca na bankomatu/bankarskom kiosku preko platnog instrumenta;

- kreditni transferi zadani na bankarskom kiosku preko usluge Internetskog (elektroničkog) bankarstva.

6.8. E- račun

Pojam "E-račun" obuhvaća naloge za plaćanje kreditnog transfera zadanih korištenjem usluge E-računa, a koju je korisnik platne usluge ugovorio s kreditnom institucijom. Pod E-računom podrazumijevaju se nalozi za plaćanje u elektroničkom obliku koji su za korisnika unaprijed ispunjeni, elektronički dostavljeni korisniku na autorizaciju, a korisnik ih elektronički autorizira.

6.9. SMS

Pojam "SMS" obuhvaća podatke o platnim transakcijama kreditnog transfera zadanim SMS-om na prijenosnom uređaju, pri čemu se tereti račun za plaćanje korisnika platnih usluga koji vodi kreditna institucija, pri čemu korisnik usluge s kreditnom institucijom ima ugovorenu uslugu plaćanja SMS-om.

6.10. Interni sustav obveznika

Pojam "Interni sustav obveznika" obuhvaća platne transakcije koje kreditna institucija izvršava preko svoga internog sustava (interno razvijenog aplikativnog rješenja) na teret svojih računa i na teret računa korisnika platne usluge.

Uključuju se i:

- platne transakcije terećenja računa za plaćanje kreditne institucije preko svoga internog sustava kao što su npr. plaćanje režijskih troškova kreditne institucije ili isplata plaća zaposlenicima kreditne institucije.

7. Izvor sredstava za plaćanje

U nastavku je opis izvora novčanih sredstava za izvršenje platne transakcije kreditnog transfera.

7.1. Račun za plaćanje - transakcijski račun

Račun za plaćanje - transakcijski račun jest tekući odnosno žiro-račun uređen Zakonom o platnom prometu. Za izvršavanje platnih transakcija kreditnog transfera odnosi se na račune potrošača, nepotrošača i kreditnih institucija.

7.2. Račun za plaćanje - drugi platni račun

Račun za plaćanje - drugi platni račun jest bilo koji račun koji vodi kreditna institucija na ime jednog ili više korisnika platnih usluga i koristi se za izvršavanje platnih transakcija kreditnih transfera, a ne može se svrstati u "Račun za plaćanje - transakcijski račun" i Ostali "računi". Za izvršavanje platnih transakcija kreditnog transfera odnosi se na račune potrošača, nepotrošača i kreditnih institucija.

7.3. Ostali "računi"

Pojam ostali "računi" obuhvaća sve ostale račune koji nisu svrstani pod "Račun za plaćanje – transakcijski račun" i "Račun za plaćanje – drugi platni račun". Sadržava sve račune koji nisu računi za plaćanje, kao što su oročeni depoziti, razna konta, partije i sl.

Za izvršavanje platnih transakcija kreditnog transfera odnosi se na račune kreditnih institucija.

7.4. Gotov novac

Uključuju se sve platne transakcije kod kojih je izvor novčanih sredstva za izvršenje kreditnog transfera gotov novca. Za izvršavanje platnih transakcija kreditnog transfera odnosi se na račune potrošača i nepotrošača.

7.5. Ostalo

Pojam "Ostalo" obuhvaća sve platne transakcije kreditnih transfera kod kojih se izvor novčanih sredstava ne može svrstati ni u jedan od prethodno navedenih, uključujući platne transakcije kreditnih transfera kod kojih je

izvor sredstava platni instrument (kreditna, debitna i sl. platna kartica). Za izvršavanje platnih transakcija kreditnog transfera odnosi se na račune potrošača i nepotrošača.

OPIS OSNOVNIH POLJA IZVJEŠTAJA

1. „UKUPNO – Broj transakcija“

Prikazuje ukupan broj izvršenih nacionalnih platnih transakcija kreditnih transfera, zadanih papirnim nalogom ili elektroničkim putem, koje su kreditne institucije izvršile u Republici Hrvatskoj u kunama na teret računa za plaćanje svojih korisnika platnih usluga ili na teret svojih računa za plaćanje i ostalih računa.

Platne transakcije nacionalnih kreditnih transfera koje su kreditne institucije izvršile u Republici Hrvatskoj na teret svojih računa ubrajaju se u "nepotrošače".

2. „UKUPNO – Vrijednost transakcija“

Prikazuje ukupnu vrijednost izvršenih nacionalnih platnih transakcija kreditnih transfera, zadanih papirnim nalogom ili elektroničkim putem, koje su kreditne institucije izvršile u Republici Hrvatskoj u kunama na teret računa za plaćanje svojih korisnika platnih usluga ili na teret svojih računa za plaćanje i ostalih računa.

Platne transakcije nacionalnih kreditnih transfera koje su kreditne institucije izvršile u Republici Hrvatskoj na teret svojih računa ubrajaju se u "nepotrošače".